

Prefață

Ideea acestui volum a venit din partea Editurii Vremea și s-a dorit a fi de la început un proiect onest, un fel de jurnal al acestei pandemii văzut atât prin ochii părinților, cât și prin ochi de copil. N-a existat o metodologie propriu-zisă, libertatea de exprimare a fost de la sine înțeleasă – au scris fie doar părinții, fie separat, copii și părinți, fie textul s-a transformat într-un dialog.

În răstimpul acestei pandemii s-a întâmplat un fenomen interesant – a fost anihilată ignoranța, am deschis cu toții ochii și altfel, într-o manieră aparte, am devenit atenți pe detalii, pe trăiri. S-a stimulat compasiunea, iar reacția imediată a fost o solidaritate exemplară pentru că, real, pandemia a făcut ravagii – și ca număr de victime și ca psihoză generalizată. Tensiunea psihică acumulată prin starea de izolare la domiciliu a fost de asemenea greu de gestionat și am resimțit-o toți, bunici, părinți, copii. Unii vorbeau despre o schimbare totală a vieții, scepticii mențineau o linie a continuității ca și cum nimic nu s-a întâmplat, sau, cel puțin, nimic din ceea ce ar fi putut deturna cursul firesc al unei vieți. Unii au fost anihilați de orgolii și aroganțe, alții, dimpotrivă, s-au îndreptat cu toată ființa lor către ceilalți. A fost o distanțare fizică, temporară, dar în niciun caz o distanțare emoțională. Sufletește, oamenii au fost aproape. A fost în aceste zile (și) o lecție magistrală de umanitate!

A fost o punere în față cu noi înșine, ne-a recalibrat ierarhiile și ne-a adus în ochi conștiința și proximitatea

morții. Cu toții – într-un fel sau altul – am trăit conștiința fragilității. A noastră și a altora.

Paginile acestei cărți nu sunt neapărat o colecție (exemplară aș spune) de gânduri despre pandemie, cât mai ales radiografia unor intimități. Sunt gânduri de părinți, gânduri de copii. Felul în care iubim, în care dorim să protejăm, felul în care ne întărim ca să apărăm încercând de fiecare dată, ca părinți, să ne reformăm pentru a putea susține inocența cu ochi întrebători de lângă noi, sperând că lumea va deveni totuși din ce în ce mai bună. Și totuși, copiii au dovedit o flexibilitate extraordinară și s-au adaptat mult mai repede la schimbarea stilului de viață comparativ cu părinții lor.

Pentru unii a fost o perioadă de reaşezare, de redimensionare a viitorului și a prezentului. Ne situăm într-o relație aparte cu timpul, încercăm să ignorăm semnele unei destabilizări, dar, de fapt, toți reacționăm atipic. Ceva profund, ascuns arhaic în noi se ascute, iese din potență și se actualizează ascuțind simțurile și conferind o vigilență crescută actului de a proteja. Te așezi altfel lângă lucruri pe care altă dată le ignorai. Încerci să controlezi spațiul propriu, să ții în proximitate oamenii dragi, să fii atent la tot ce se întâmplă în raza posibilităților tale, dar de fapt... știi bine că oricând (oricare) suntem sortiți statisticilor.

Sub graba care ne aruncă violent în cotidian nu mai aveam răgaz și nici răbdare. A fost o întoarcere la lucrurile simple, firești, aparent banale. Să ascuți cum ciripește o pasăre, să observi cum copilul tău lipește bucățele de hârtie pe pereți, cum mănâncă o pisică lapte dintr-o farfurioară, cum arată de fapt un picamăr de care fiul tău e fascinat...

Firește, cartea nu ne va ajuta să înțelegem natura fenomenului cu care ne-am confruntat și nimeni nu și-a propus asta, dar ne îndreaptă privirea către – fără să folosesc cuvinte mari – ceea ce contează. Către viață, către suflet, către iubirea față de (cel mai) aproapele tău.

Referitor la perioada pe care am petrecut-o în pandemie alături de fiicele mele, rețin în mod special două episoade, ambele petrecute înainte de noaptea Învierii. Au legătură cu interacțiunea mea cu Sofia, mezina mea de șapte ani. Le reproduc așa cum mi le amintesc, fără ornamente baroce, străduindu-mă să nu le știrbesc ceva din candoare.

- Și, ai terminat de citit „Copilul fără umbră”? m-a întrebat aseară Sofia ronțâind un biscuit.

Mă uit bulversată la ea și rămân cu privirea pe firimiturile de biscuit care se rostogolesc pe tricoul ei alb.

Vede că nu reacționez și pune degetul lipicios pe cotorul cărții din bibliotecă.

- A, îi răspund zâmbind, te referi de fapt la „Omul fără însușiri”.

O conving, nu fără dificultate, să se uite, alături de mine la filmul despre Sissi, împărăteasa Austro-Ungariei. Mizez pe frumusețea lui Romy Schneider și pe rochiile de Belle Époque. Spre surprinderea mea stă, privește atentă peisajele cu castelele vieneze, cu caii austrieci în pas de defilare și, la un moment dat, la scena balului de la Schönbrunn, izbucnește odată sărind din pat:

- Mami, asta e fata de pe salam!...

Citind textele lor, poate vă veți recunoaște, poate veți empatiza, poate că gândurile dumneavoastră de părinți au prins același contur cu al lor. Textele - unele pure reflecții, cele mai multe interogative - intuiesc parcă un răspuns niciodată rostit, altele descriu o stare, o situație, un moment și toate, în profunzimea și în sensibilitatea lor converg către un punct comun - teama și îngrijorarea că trebuie să faci totul pentru a apăra ceea ce iubești. Toți cei care au de protejat un copil la pieptul lor, au sufletul croit după respirația lui.

Când timpul s-a dilatat până la a nu-l mai simți, Rada l-a savurat clipă cu clipă, ceea ce eu n-am reușit, eu m-am pierdut în timp, ea s-a găsit, ne mărturisește Ana Barton. Această

pandemie ne-a aruncat pe toți în noi înșine, este concluzia fiicei sale, Rada-Maria.

Seara, la lumina molcomă a lampadarului, mă gândesc la copiii, îi admir din toată inima pentru cât de firesc se comportă, ne spune scriitoarea Alina Gherasim.

Vezi câte lucruri poți vedea când te uiți pe pereți? îl întreabă Eva pe Arthur Suciu și e de părere că a făcut multe descoperiri în această vacanță de Covid 1.9.

Pentru adulți, care sunt prea serioși și cam lipsiți de imaginație, coronavirusul a fost cu totul altceva, dar pentru mine a însemnat, culmea, libertate, ne spune Ștefan. Pentru el, carantina a însemnat mai mult timp. Timp al lui, de care să se bucure. Iată și ce aflăm de la Bogdan Crețu: Nu mă tem pentru mine niciodată, deși sunt un anxios. Mă tem de moarte, dar nu pentru că eu aș dispărea, ci pentru că ar rămâne în urmă prea multe lucruri neîncheiate. Ștefan și Andrei, mai ales. Mi-am dat seama că ei îmi percep tensiunile cu un simț pe care nu-l pot păcăli, oricât m-aș strădui.

Am învățat multe de la copilul meu în perioada asta. În primul rând, am înțeles că nu există bariere – ne mărturișește Dan-Liviu Boeriu. În perimetrul, fie el cât de strâmt, al libertății noastre, avem voie să facem orice. Lumea Anei e plină de mistere, doar că era nevoie de o ureche mai atentă ca să le audă. E plină de culoare și dinamism, dar n-am avut eu mereu ochii potriviți pentru asta.

E timp să îl descoperi pe Gasset – îndeamnă Andra Tischer pe a sa adolescentă – și să înțelegi că a iubi nu înseamnă neapărat a trăi cu un om, fizic, concret, a împărți același pat și aceeași masă, ci e mai degrabă „o formă de conviețuire simbolică, în care sufletul nostru pare a se dilata în chip fabulos, pare a birui distanțele și, indiferent unde ne aflăm, ne simțim într-o reunire esențială cu el”. Adică îl simțim ca făcând parte din noi, îl purtăm cu noi pretutindeni, fără să avem nici cea mai mică pretenție din partea lui, decât să admită această consonanță cu persoana noastră. Și se pare că timpul acesta e de partea ei.

Învățând să iau toate aceste lucruri în serios – cățelul Hrusciiov și băltoacele, picamerele și porumbeii –, am început să petrec tot mai mult timp cu Petru – ne spune Ovidiu Alexandru Raetchi. Cele patru ore pe zi în care îl împingeam din spate pe tricicletă au devenit și ritualul meu de liniștire – nu doar al lui. Înainte de ucronie, n-aș fi priceput de ce e atât de greu să împingă coordonat două roți și aș fi insistat ultragiat: „Pedalează, mă, ce naiba...”. Acum înțeleg însă că privilegiul și farmecul se află tocmai în posibilitatea de a asista la trudă, la creșterea infimizezimală, aproape vegetală, dezvoltată cu încetinitorul a copilului tău – nu doar la bifarea triumfului inevitabil.

De asemenea, tot în acest timp petrecut singură am realizat că sunt complicată. Concluzia mea? Să n-am niciodată pretenția să fiu înțeleasă, ne mărturisește Diana. Iată și gândurile tatălui ei, Adrian Lesenciuc: Am înțeles că în această perioadă cea mai afectată a fost încrederea în noi, unii în ceilalți. Că teama de necunoscut ne-a făcut mai precauți, ca niște animale hăituite. Și că în liniștea de acasă, în acea liniște inundată de timpul care ne-a înghesuit prea mult în ultima vreme, am găsit speranța. Am ascultat, ca nicidecum altcândva, cântecele primăverii. Am văzut puterea transformării în noi, mai ales în propriii copii. Dar ne-am și speriat și rușinat de fărâma de credință din suflet.

Alex Căstăian e curajos, e încrezător și resemnat: Virusul acesta este un microorganism care trebuie învins. Eu aș vrea să fie făcut mare și invizibil, ca să-l împuşcăm. Să reușim să-l învingem odată. Temerea mea despre acest virus este că am să-l iau și, dacă voi merge într-o vizită la bunici și îl am, să nu-i îmbolnăvesc de covid-19. Dar o să apară, bănuiesc, peste ceva timp și vaccinul și n-o să mai fie nicio problemă. Doru e îngrijorat, dar îngrijorarea lui este în primul rând pentru Alex. Ochii mei scrutează întunericul, inima mea de copil speriat revine pe nesimțite și umple camera. Tăcerea acestei camere înguste mă înspăimântă. Nu am concluzii de tras, nu știu ce am de făcut. Am adus pe lume, alături de soția mea, un boț de speranță și tandrețe care așteaptă cu speranță un vaccin.

Matei Măceșaru conchide: *nu cred că este surprinzător faptul că trezindu-mă azi-dimineață mi-a fost greu să mă conving că psihicul meu nu a ales pur și simplu să se joace cu percepția temporală și să mă facă să uit totalitatea întâmplărilor din ultimele zile. Tatăl lui, Ciprian, își manifestă atipic îngrijorările: Am citit, am mâncat, am văzut filme, am mâncat, am scris povestiri și poeme, am mâncat, am acordat interviuri, am mâncat, am participat online la mai multe evenimente, chiar și la un festival din străinătate, și, bineînțeles, am mâncat, am mâncat, am mâncat.*

A fost foarte mișto, ne-a plăcut și mai vrem – spun la unison copiii lui Codruț Constantinescu. Păi până în septembrie o să mai aveți ceva timp liber. Da, abia așteptăm să intrăm în vacanța mare... Și – spune Codruț – m-au asigurat cu nonșalanță: Nu-ți face griji.

Mi-e dor să fiu murdar, spune deodată întristat Mihai, fiul lui Mircea Pricăjan. E greu să te murdărești când te joci singur... Și, firește, tatăl său vine cu alte idei: Am montat cortul în living la câteva zile după declanșarea crizei. Facem asta aproape de fiecare dată când Mihai se îmbolnăvește și trebuie să stea acasă. Cortul face convalescența mai ușoară. Creează un loc special chiar în mijlocul casei, ca un sâmbure într-un fruct...

ce se-aude? / întreb / un greiere / nu / o pasăre / o lăcustă / nu / o apă / nu băiete / e ceva ce există în aproape / toată lumea / coronavirus aproape că îi șoptește Robert Șerban lui Tudor.

M-am transpus, cu o bucurie fără seamăn, în personajul fiului meu, Ares. M-am identificat cu el preț de câteva ore și am devenit vocea sa, ne spune Simona Chițan. Una peste alta, nu mai fac nimic fără recompensă. Munca asta intensă trebuie răsplătită. Sunt hotărât: eu așa o să funcționez de aici-încolo, ne asigură Ares cum stă treaba în pandemie.

Radu Vancu scrie – visează, problematizează – pe bănuța din curte. Nu, nu e singur. Undeva, tot pe-acolo, Nabokov pare când crud, când delicios. Sunt, undeva,

toți acolo – și Stendhal și Balzac și Dostoievski. Firește, e și Sebastian. Sebastian Vancu, adolescentul său care lasă din mână cartea nemțească și hrănește lumea pisicească, iar lumina își toarnă liniștită siropul îngroșat peste toți (eu, Sebastian, Cami, pisicile fraternizate, curtea cu flori, stânca cu iederă), cum ar turna cineva lăptic într-o farfurie pentru pisici prea lacome.

Constantin Piștea e asigurat, delicat, că totul va fi bine: *deși spune da, tati, stai liniștit, stai, dar n-ai nicio bază, după cum poți să-i repeți de câte ori vrei să nu mai mormăie tot felul de lucruri, că tot degeaba, tace un pic, după care o ia de la capăt, chiar și când își face temele, cântă, bolborosește, gălgâie, îngână, și măcar dacă asta ar fi totul, dar se ridică la cel mai mic semn, dacă se aude o mașină, dacă sună la ușă, dacă are el impresia că nu știu ce, totul, orice îl scoate din starea aia aproximativă de concentrare pe care nu crezi că a avut-o vreodată, nici măcar înainte, când găseai hârtie igienică la magazine, n-are, frate, nicio treabă, ce e val ca valul trece, totul trece pe lângă el fără să-l atingă, poți să urlî cât vrei, să-l bruschezi, să-l ameninți, să-i tai totul, telefon, televizor, tabletă, e ca un virus care dezvoltă mutații, se adaptează până când tot tu îți pierzi răbdarea.*

Lucruri formidabile s-au petrecut, firește, dar Alice Năstase Buciuta nu și le-a notat, toate treburile o copleșesc în această perioadă: *noapte de noapte, după ce culcam copiii, mă apucam de munca mea de intelectuală disperată, iar când se crăpa de răsărit, cu ochii cârpiți de nesomn, completam în jurnalul literar de pandemie. La început așterneam în caiet fraze sofisticate și alese cu grijă. Apoi propoziții prescurtate. Apoi semne stenografiate. Apoi niște hieroglife. Iar într-un final am renunțat, spunându-mi în gând, de fiecare dată că, lasă, țin minte ce-a fost azi și scriu eu mâine. Și n-am mai scris niciodată. Așa că, vă pot spune sigur că n-a fost ușor pe timp de pandemie. Că n-am schimbat nimic din ce-am vrut să schimb, dar s-a transformat tot ce aș fi vrut să păstrez întocmai cum era. Și mai știu că între mine și cei trei copii ai mei*

s-au petrecut, cu siguranță, lucruri uimitoare, pe care le-aș povesti, dacă mi le-aș mai aminti.

De acum încolo trebuie să mă mulțumesc cu chestiile pe care le am, deoarece altcândva poate vor dispărea, conchide Ana Stahl un pic indignată că mall-ul s-a închis, dar încântată că va apărea într-o carte. Dragă Ana, ești în carte, precum vezi, și ne bucurăm că ne-ai scris aceste rânduri! Paștele. L-am sărbătorit în fața televizorului – ne povestește Irina Stahl, mama ei. În noaptea de Înviere am pus lumânări aprinse la geam, dar nu am auzit pe nimeni cântând Hristos a Înviat de la balcon.

Xenia Negrea a fost alături de fiica ei, Ale, în toată această perioadă. Și o credem, ne-a trimis niște desene superbe și mai credem și că Ale își face povești din absolut orice.

Fâșii de trăire, de viață în izolare, de povești inventate, de jocuri, de observații, de frumusețe, de iubire multă... Cam asta veți găsi în textele ce urmează.

O reverență din partea mea tuturor acestor scriitori, jurnaliști culturali, oameni de litere care au acceptat să ne împărtășească această lume delicată – mulțumesc Ana Barton, Alina Gherasim, Arthur Suciu, Bogdan Crețu, Dan-Liviu Boeriu, Andra Tischer, Ovidiu Alexandru Raetchi, Adrian Lesenciuc, Doru Căstăian, Ciprian Măceșaru, Codruț Constantinescu, Mircea Pricăjan, Robert Șerban, Simona Chițan, Radu Vancu, Constantin Piștea, Alice Năstase Buciuta, Irina Stahl, Xenia Negrea!

Simona Preda
București, mai 2020